

Mestre escaquista

La Federació Catalana d'Escacs reconeix Joan Codina, de 102 anys, pel seu compromís i difusió de l'esport

SEBASTIÀ RENOM

El jugador més veterà del món

Nascut a Moià el 21 de setembre de 1920, Joan Codina ha estat considerat durant anys el jugador d'escacs en actiu més veterà del món. Justament per reconèixer-li aquesta passió, així com la difusió

de l'esport, la Federació Catalana d'Escacs l'acaba de distingir amb una insígnia de plata. L'entrega va tenir lloc la setmana passada a la residència de Moià (a la foto) i ha coincidit amb dates asse-

nyalades, ja que fa pocs dies que Codina també ha celebrat l'entrada als 102 anys. Els escacs els va descobrir amb 10, quan ell i els seus amics van quedar embadalits veient un home que hi jugava sol al cafè.

(Pàgines 4 i 5)

El Club Esportiu Moià tancarà la celebració del centenari presentant un llibre històric

(Pàgina 9)

Immersió a les Coves del Toll, que acumulen vestigis de vida des de la prehistòria

(Pàgines 2 i 3)

ALBERT LLIMÓS

Radiografia de la comarca

El Moianès és la comarca més jove de Catalunya, però també una de les que guanyarà més habitants. EL 9 NOU n'ha radiografiat diverses realitats a través d'una taula rodona.

(Pàgina 7)

SEBASTIÀ RENOM

Una botiga que marca la diferència

La fruiteria i botiga d'especialitats Cal Sens, de Moià, és la viva imatge de què vol dir comerç de proximitat. Ara, però, els actuals propietaris tanquen etapa. Estan buscant relleu.

Castellterçol va acollir la setmana passada una taula rodona amb motiu del primer any de vida d'aquesta publicació dedicada al Moianès.

L'objectiu era analitzar, des de la demografia, l'economia i els serveis, per quin moment passa la comarca més jove de Catalunya.

Una mirada al Moianès

Taula rodona a Castellterçol per radiografiar per on passa la comarca, la més jove i una de les que es preveu que més creixi en habitants

Castellterçol

Queralt Campàs

La taula rodona "El Moianès és capital: una mirada sobre la demografia, l'economia i els serveis", que es va dur a terme la setmana passada a Castellterçol a proposta d'EL 9 NOU amb el suport de la Generalitat, l'Ajuntament i el Consell Comarcal, va analitzar els primers anys de vida de la comarca i els passos fets fins a dia d'avui, donant veu a diversos agents en una conversa que va bascular del passat a la realitat actual i cap a possibles escenaris de futur. La voluntat era, segons Agustí Danés, director editorial d'EL 9 NOU, posar en valor la comarca més jove de Catalunya: "Fa un any que vam iniciar el suplement d'El 9 Moianès. N'estem contents perquè ens hem sentit molt ben rebuts i perquè ha ajudat a difondre la comarca de cara enfora, però també a cohesionar-la internament. Amb aquest acte volíem parlar del Moianès des del Moianès, perquè és una comarca que encara que tingui un passat recent té molt futur."

A la xerrada hi van participar tres persones que representaven l'eix institucional, cultural i econòmic: Oriol Batlló, alcalde de Collsuspina, president del

MOIANÈS

14.243
Habitants

7.322
Homes

6.921
Dones

VALOR AFEGIT BRUT PER SECTORS (milions d'euros)

9,6
Agricultura

111,5
Indústria

32,1
Construcció

135,3
Serveis

288,5
TOTAL

Consorti i conseller comarcal d'Emprenedoria, Turisme, Comerç, Ecomuseu i Comu-

nicació; Josep Font, gestor cultural i representant de l'Associació Modilianum, i Erika de Juan, dietista funcional i emprenedora.

Batlló va resseguir els passos que van culminar amb la creació de la comarca, l'any 2015. "No es pot entendre sense l'embrió que suposava el consorci, una fórmula que funcionava. Hi havia un consell d'alcaldes i totes les decisions es preniën en favor de la comarca natural. Això va calar, va ser una de les claus de l'èxit. Els colors polítics no tenien importància." El desig d'esdevenir una comarca formalment reconeguda a sobre el mapa es va precipitar, però, per efecte de la Llei Montoro. "Havíem de tancar tots els òrgans que depenien d'una entitat superior o Moia, assumir el pressupost del consorci, i això últim era inviable. Era o caixa o faixa", va assegurar Batlló. Aquesta circumstància, sumada al fet que els pobles tenien poca capacitat d'influència als consells comarcals dels quals formaven part (Osona, Vallès i Bages), va empènyer el projecte a anar endavant. Els dos primers anys, tot i això, no van ser fàcils: l'eina era una realitat a sobre el paper, però estava mancada de dotació pressupostària per part de la Generalitat.

Rosa Vestit, encara com a delegada del govern de la Generalitat a la Catalunya Central, va cloure

JOSEP FONT

"Ser comarca ens ajuda a conèixer-nos millor, i amb dades"

Ara, segons Batlló, l'escenari és un altre. Comptem amb els recursos necessaris des del punt de vista econò-

ORIO BATLLÓ

"Cal que avancem cap a una descentralització dels serveis"

mic i igualment s'ha mantingut el Consorci del Moianès, que continua pilotant àrees com promoció econòmica,

MUNTATGES INDUSTRIALS
SEMPRE AL VOSTRE COSTAT

SOLDADURA | MECANITZACIÓ
PROCESSOS INDUSTRIALS

ALBERT LLIMOS

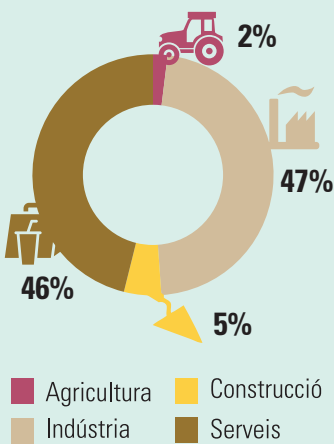
com que l'Idescat preveu que sigui una de les que més augmentarà el nombre d'habitants. "El 2021, a part del Baix Penedès, el Moianès va ser la comarca que més va créixer del conjunt de Catalunya. Entre ara i el 2040 es preveu que pugui continuar fent-ho entre el 7% i el 39,5%." Font va complementar aquest projecció amb altres indicadors, com que el percentatge de persones que viuen aquí sense haver-hi nascut és del 40%, el més elevat de la demarcació de Barcelona. Aquesta situació entronca amb altres particularitats demogràfiques, entre les quals una població força envellida, o que -en part per això- "l'Enquesta de Mobilitat en Dia Feiner revela que és la comarca on hi ha el percentatge més elevat de persones que no surten mai de casa. També és de les que registra més desplaçaments a fora per raó de treball, especialment cap al Bages".

Segons Batlló, les institucions són conscients que davant d'aquest escenari de creixement cal invertir en infraestructures: "La comarca està preparada per assolir aquesta població, però evidentment tenim mancances importants, com la C-59, que ja està pressupostada. Una altra qüestió que hem de treballar és l'aigua. A dia d'avui, els pobles depenen de pous i això, amb un 40% més d'habitants, no seria sostenible. Estem treballant en pro d'una xarxa d'abast comarcal." També va dir que, des del seu punt de vista, els polígons industrials presenten mancances considerables: "Les empreses es fan grans i marxen."

Apuntant en la mateixa direcció, Font va subratllar la necessitat de "teixir sinergies". Entre altres aspectes que va destacar, hi ha que "el 80% de la superfície del Moianès és forestal", o que "tenim un llop a la comarca".

Com a emprenedora, Erika de Juan va parlar des d'una

DISTRIBUCIÓ DELS LLOCS DE TREBALL PER SECTOR

ESTADÍSTICA DE RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA

Nombre mitjà de prestacions	73
Mitjana de persones beneficiàries	133
Import anual	606.021€
Prestació mitjana	602€

òptica més personal: "Amb una companya fa poc que hem decidit emprendre i obrir un centre holístic a Moià. Estic molt contenta del suport que hem rebut del Consell Comarcal. L'alta d'autònoms, assessorament, informació, cursos... I tot gratuït!" El programa Reempresa al Moianès, per exemple, coordinat per la Diputació, ha aconseguit durant tres anys el distintiu de comarca petita que genera més impactes.

Ahora, però, De Juan també va posar sobre la taula mancances pel que fa a serveis, com ara de pediatria, i va aprofitar l'acte per elevar

a pública "una petició popular": "Necessitem una piscina coberta a la comarca." Un altre dels punts que va tocar en les seves intervencions va ser l'elevat volum de població migrada. A Moià, segons l'Idescat, s'arriba al miler de persones, amb preponderància del continent africà. Partint d'aquesta base, De Juan va explicar les iniciatives que estan portant a terme a les escoles per afavorir la creació de llaços. "Estic a l'AFA, a la comissió d'Escola Verda, al Consell Escolar... Els nens estan molt cohesionats, però amb les famílies no passa, i ho entenc perfectament! Fem un berenar conjunt al mes, fem sonar músiques a les entrades i sortides... però hi hem de donar més voltes."

Els participants a la taula rodona van coincidir, alhora, en les virtuts de descentralitzar serveis. "Ens ho hem de creure. Si tenim un teatre a Castellterçol, anem-hi! Si hi ha futbol a Moià, apuntem-nos-hi!", defensava Batlló, "aquesta línia és la que vam començar des del Consorci. Ara serem la primera comarca a tenir l'arxiu fora de la capital. Ens ha costat, perquè a les institucions superiors els trencàvem els esquemes, però durant el procés nosaltres hem après molt i les administracions també s'han adaptat i esmicolat una sèrie de barreres".

La cloenda de l'acte a Castellterçol va anar a càrrec de l'aleshores encara delegada del govern de la Generalitat a la Catalunya Central, Rosa Vestit, que va lloar el procés fins a arribar al reconeixement del Moianès sobre el mapa, però especialment com s'ha treballat després per consolidar i demostrar que era un projecte amb sentit. En això, va dir, també hi tenen el seu paper els mitjans de comunicació: "Que algú decideixi que cada mes dedicarà 12 pàgines a parlar d'una comarca és una aposta clara pel territori i s'ha d'agrair."

L'acte al Centre Espai Escènic de Castellterçol

ERIKA DE JUAN

"Molts dels qui ens agrada nedar trobem a faltar una piscina coberta"

formació i turisme.

En línies generals, el debat a Castellterçol va girar sobre els punts forts que té la

ROSA VESTIT

"Heu fet un esforç molt gran i heu aconseguit consolidar la comarca"

comarca i les qüestions que cal millorar. És en aquest sentit que Josep Font va aportar dades interessants,

WORLD TOUR 2022

SI PLOU, HO FAREM AL PAVELLÓ

QUIMI PORTET

DISSABTE 12 DE NOVEMBRE

A LES 22.30H - ESPAI CULTURAL LES FAIXES

VENDA D'ENTRADES A ENTRAPOLIS.COM
A L'OFICINA D'ATENCIÓ CIUTADANA DE L'AJUNTAMENT
I A TAQUILLA EL MATEIX DIA DEL CONCERT.

3€ PREU ENTRADA
SERVEI DE BAR

Organitza

Ajuntament de Moià

El Club Esportiu Moià, fundat el 1922, celebra enguany el seu centenari. Ho ha fet amb diversos actes, des de partits fins a un di-

nar o un audiovisual amb més de 6.000 fotos. La cirereta li posarà, al desembre, la presentació d'un llibre històric.

“Gairebé tothom del poble ha passat per aquí en un moment o altre”

Paco Moral, Sebastià Prat i Lluís Colomé, de la junta del CE Moià

Moià

Queralt Campàs

Cent anys de vida. Es diu ràpid. Què suposa per a un poble com Moià comptar amb un club amb tanta història?

P.M.: Realment la celebració la viu tot el poble, perquè gairebé tothom ha passat per aquí en un moment o altre.

L.C.: Amb tant temps i diferents activitats esportives s'arriba a moltíssimes persones. Vam engegar amb el futbol, però després s'hi han anat afegint altres disciplines. A Moià, si vols fer esport, et diria que gairebé segur que acabes passant pel club.

Quin és el secret per arribar a cent anys?

P.M.: Ens ha costat...

L.C.: Els inicis van ser complicats. Hi havia discrepàncies internes i un deute acumulat molt alt a causa de la instal·lació de la gespa artificial. L'objectiu principal era salvar el deute i, a partir d'aquí, sobreviure. Un diumenge, la junta sortint ens va comunicar un ultimàtum: l'endemà es tancava el camp de futbol. Vam moure cel i terra i ens vam marcar l'objectiu de revertir la situació.

P.M.: No es podia deixar al carrer 200 jugadors i les seves famílies d'avui per demà. En aquell moment el Moià tenia 94 anys d'història i, a 6 anys del centenari, no estàvem disposats a resignar-nos i acceptar el tancament.

Finalment s'ha pagat el deute?

P.M.: El primer que vam fer va ser trucar a l'Ajuntament i contactar amb el banc i, sí, després de diversos escenaris i moltes negociacions, vam aconseguir liquidar-lo. La quita de la gespa artificial va quedar en 41.500 euros, amb un deute acumulat de més de 400.000 comptant crèdit, interessos, despeses de demora...

L.C.: Estem molt satisfets de ser la junta que ha liquidat el deute del club. El novembre de l'any passat es

va sanjar del tot, per això hem pogut tirar endavant els actes del centenari.

P.M.: I això és el que hem viscut nosaltres, però el Moià ha passat altres moments complicats. Durant la Guerra Civil, per exemple, el futbol no es va aturar del tot, però sí que van disminuir els partits. Muntar equips era molt complicat, ja que la major part dels joves estaven reclutats. Més tard, gràcies a l'empenta de Valentí Gaja i Jaume Vilardell es va tornar a tirar endavant.

“Els nostres inicis com a junta van ser complicats pel deute que arrossegàvem”

“L'equip de futbol va fer història el 1998, en pujar a Primera Regional”

“Que el president de la FCF vingués a l'acte central de celebració ens va sorprendre”

Han organitzat diversos actes de celebració. Dimecres passat els va visitar el juvenil B de l'Espanyol per disputar un partit amistós contra el primer equip masculí. Com va anar?

S.P.: Molt bé. Vam donar guerra.

P.M.: El dia i el temps ens van acompanyar, i hi va haver molta aflluència de persones. En no coincidir amb cap pont i ser dia festiu, la gent no va marxar tant del poble.

Amb quin marcador va acabar?

P.M.: Ens vam posar 1 a 2 i vam tancar 2 a 5, a favor seu.

L.C.: Vam fer jugar tothom. Eren 24 jugadors de cada equip! Vam pactar finestres de canvis, això sí.

Quins partits destacarien d'aquests 100 anys d'història?

L.C.: Jo vaig ser al de promoció d'ascens a Primera Territorial, que no es va aconseguir, contra la Llagosta, l'any 2009. És el que més recordo, però abans ni vivia a Moià ni estava al club i sé que en realitat no va ser tan crucial com el que va jugar en Paco quan es va pujar a Primera Regional.

P.M.: El 1998. Va estar molt bé. Vam anar amb autocar fins al Pont de Vilomara (Bages) i vam guanyar. És al més amunt que ha estat l'equip.

L'acte central de celebració va ser el diumenge 18 de setembre. Com el descriuriem? Els quedarà gravat a la memòria?

P.M.: Es va fer un gran dinar de paella popular, amb 430 persones. Ens van acompanyar diferents entitats del poble, com l'Escola de Dansa Somnis, l'Espai Musical, els Geganters, els Bastoners...

L.C.: Totes van venir desinteressadament i amb moltes ganes. Els ho agraïm.

S.P.: També vam comptar amb la presència del president de la Federació Catalana de Futbol (FCF), Joan Soteras, l'alcalde i presidents del club.

L.C.: Per a nosaltres va ser inesperat que vingués en Soteras, perquè cada vegada hi ha més clubs que celebren centenaris. Aquest any, de fet, quan vam anar a l'entrega del reconeixement de la Federació, érem pel cap baix 25...

P.M.: I el dia 18 també hi van ser en Pere Alsina, el delegat a Osona de la FCF, i els presidents de la resta de clubs del Moianès.

A més, han impulsat una exposició aquí al Museu de Moià.

P.M.: Es pot visitar fins

Lluís Colomé (tresorer), Sebastià Prat (vicepresident) i Paco Moral (president), a l'exposició dels

al 6 de gener. Entre tota la junta vam recollir fotos de tot arreu, de l'arxiu Renom i de gent externa que havia estat vinculada al club. D'exposades n'hi ha 800 i en una televisió, fins a 6.000. També ens han cedit records, com ara objectes antics.

Quines altres propostes han tirat endavant per celebrar el centenari?

P.M.: El primer acte va ser pel gener. Coincidint amb la presentació dels equips, vam regalar una samarreta del centenari a tots els jugadors.

S.P.: Estan personalitzades amb el nom i el número de cadascun. També hi ha l'*skyline* del poble; als laterals, les frases "Moià és molt Moià" i "Cent anys fent gols", i al braç, l'abella i la senyera.

P.M.: Aquell dia també es va cantar l'himne. Una nova versió adaptada pel propi creador, en Quim Vila, que va canviar la frase on abans dèiem "amb nou dècades d'història".

L.C.: És curiós que fins fa vuit anys no en teníem, d'himne. Era una de les coses que ens vam marcar tirar endavant en entrar a la junta. A la primera versió hi ha uns cors que criden "Moià!". Els vam enregistrar a Collsuspina.

P.M.: L'acte del dia 7 va acabar amb un espectacle de llums i música, i al final vam

repartir coca amb xocolata. La gent realment estava molt contenta.

Què més han fet?

P.M.: A l'estiu, 100 quilòmetres nedant a la piscina i un dinar de la secció de natació. A més, el tennis va fer un torneig del centenari, amb tothom qui havia competit a les pistes de Moià al llarg dels anys. Una altra de les iniciatives que hem dut a terme són uns vídeos que difonem cada dia a les nostres xarxes socials a les 9 del vespre, des de l'1 de juliol. La iniciativa va sortir del projecte social que tenim com a club. El comandava Joan Vila, que va morir aquest any. En aquest àmbit, vam començar anant a buscar i portant al camp la gent gran de les dues residències, per veure el futbol. També vam crear la figura del pioner, que és Joan Carles Redondo. Té problemes de salut i el que més li agrada és el futbol, de manera que també el traslladem cada vegada que hi ha partit. La Fundació de la FCF ens va donar un premi per aquesta qüestió, sense que nosaltres ens hi haguéssim presentat. Ens va fer molta il·lusió. A partir d'aquí, el projecte social va evolucionar i el següent pas va ser convidar exjugadors veterans al camp per fer-los un *tour* amb les seves famílies. Tot plegat ho va gestar en Joan Vila. Amb

SEBASTIÀ RENOM

100 anys d'història del club al Museu Arqueològic i Paleontològic de Moia

la pandèmia, però, ho vam haver de deixar de fer. Els vídeos s'han impulsat coincidint amb la fita del centenari. La programació acabarà pel desembre amb la presentació del llibre de la història del club. L'està escrivint Jaume Clarà, de forma desinteressada; Lluís Cascales col·labora en el disseny i l'imprimirem a Ister Gràfiques, d'aquí a Moia. Inicialment havien de ser 230 pàgines, però en tenim 265.

Un any ben complet!

P.M.: No en fem 100 cada dia!

L.C.: De fet, la data exacta és el 22 de desembre, és a dir que encara no som centenaris. Sempre venem rifa. Aquest any, amb l'excusa que és el 22 de desembre i que el número acaba en 92, tenim l'esperança que ens toqui! L'endemà, quan presentem el llibre, tindrem 100 anys i un dia.

Quants presidents ha tingut el club?

P.M.: En 25 anys hi ha hagut set o vuit juntes. En global, segur que una vintena de presidents.

Amb quants socis compten actualment?

P.M.: Uns 400 amb títol. Amb els beneficiaris, però, arribem a 852 persones.

Quins jugadors de futbol han destacat i fins on han arribat?

P.M.: En Gustau Biosca, que va jugar una temporada als anys 1948/1949 i després va anar al Barça, i Salvador Farràs, Andreu Garcia i Pedro López. Tots tres van passar pel juvenil de l'Espanyol.

D'on surten la indumentària i els colors de l'equip?

P.M.: Hi ha diverses teories. Sabem que al principi l'equipació era blanc-i-blava i després va passar al groc i negre actuals.

“Tenim quatre equips femenins. Deu anys enrere hauria sigut impensable”

Amb quants equips de futbol compten? I jugadors?

P.M.: Hi ha 15 equips i uns 250 jugadors. Ara, de cop, també s'han apuntat una vintena de noies.

L.C.: Tenim quatre equips femenins. Deu anys enrere hauria sigut impensable. Crec que el futbol femení no parerà de créixer.

P.M.: Quan es va posar la gespa artificial, vam passar de 7 a 13 equips. Ara, amb les noies, hem fet un altre salt important.

El primer equip de futbol

milita al grup 5 de Tercera Catalana. Voldrien pujar a Segona?

L.C.: Hi ha diferents opinions.

P.M.: Jo ho tinc clar: com més amunt, millor. El que no sé és si es pot aconseguir ara o haurem d'esperar anys. En futbol no se sap mai.

L.C.: Jo penso que són molts diners. Les tarifes de la federació van augmentant a mesura que t'enfiles de categoria i costaria molt mantenir l'equip. Tot i això, és clar que si algun dia tenim l'opció de pujar no hi renunciarem.

S.P.: La prioritat d'aquest any és estar entre les primeres posicions de la classificació, i com més tranquils millor.

Quines altres seccions té el club?

P.M.: Sempre hi ha hagut futbol. Als anys 70 s'hi va afegir el tennis; al cap de poc, la natació i, en fer el pavelló, el bàsquet, els escacs i la petanca. Ara tenim tennis, pàdel, natació i futbol. Ha anat variant amb els anys.

Projectes de futur?

P.M.: Cada any incorporem millores en algunes de les seccions i a les instal·lacions. Després de renovar la piscina petita, ara seria el torn de la gran. La volem fer desbordant. Ara mateix no compleix la normativa.

Ajuntament de Castellcir

<p>Dilluns 24 d'octubre A 2/4 de 5h de la tarda Cal Salvador Xerrada: “Pautes i consells per millorar el son” Organitza: Consell Comarcal del Moianès</p>	<p>Divendres 28 d'octubre De 9 a 15h Sala Sant Jordi Curs de formació de desfibril·ladors externs automàtics (DEA) Gratuït. Places limitades. Inscripcions a l'Ajuntament Tel. 938 668 151</p>	<p>Diumenge 30 d'octubre De 10 a 18h La Quintana Mercat de sostenibilitat i km 0 Parades d'artesans, food trucks, espai de joc</p>	<p>Dilluns 31 d'octubre A les 19.30h Plaça de l'Era Castanyada popular</p>
---	--	---	--

Ajuntament de Calders

Descobriu el poble

7ª EDICIÓ TEST
FESTIVAL EN XARXA D'ARTS INTENSES DE PROP I CURTA DURADA

23 OCTUBRE SANTA MARIA D'OLÓ

Punt de trobada: Plaça Catalunya
Hora: 18.00
Preu: Anticipada 6 € per Entrapolis
Mateix dia: 9 € a l'Espai Hemalosa 1/h abans de l'inici

www.festivaltest.cat

Hi va començar a jugar amb 10 i pot presumir d'una tasca incansable per promoure aquest esport

La Federació d'Escacs reconeix Joan Codina, de 102 anys

Moià

Queralt Campàs

Joan Codina Espinasa ha dedicat tota la vida, ara ja centenària, a promoure els escacs a Moià a través del club local i el Trofeu Pere Godó. És per això que la Federació Catalana d'Escacs li acaba de lliurar una insígnia de plata. La junta directiva en concedeix cada any quatre a persones d'arreu de Catalunya que destaquen pel seu treball, dedicació i compromís envers els escacs. L'entrega va tenir lloc a Sabadell aquest dissabte, en el marc de la Festa Catalana dels Escacs, però a Codina li va portar personalment a la residència de Moià Jordi Magem, el director tècnic de la federació. Es tracta d'una figura reconeguda més enllà de l'Estat espanyol, on ha guanyat campionats i sub-campionats, i que competeix professionalment amb el Colón Sabadell Chessy. "El més sincer agraïment per tot aquest temps de dedicació al nostre esport i afició", va dir Magem a Codina en el moment d'entregar-li el distintiu, "és probablement el jugador més veterà que tenim federat".

EL 9 NOU ha tingut també ocasió de parlar amb Codina en uns dies certament especials, ja que a més a més aquest diumenge va celebrar els 102 anys en un dinar multitudinari. El seu vincle amb els escacs va començar quan en tenia uns 10 i amb els amics anaven, de tant en tant, al cafè: "Hi vam veure un home sol jugant a escacs amb un llibre i vam

Joan Codina i Jordi Magem, en el moment de l'entrega de la insígnia a la residència de Moià

quedar embadalits. Ell mateix ens va ensenyar com eren les fitxes i els moviments", diu. Des d'aquell moment, la passió de Codina no s'ha apagat: "Recordo que va venir Rafel Llorenç, llavors campió de Catalunya, a fer unes simultànies al Bar Condal. Vam quedar parats!", explica, i afegeix que "temps després ens vam anar engrescant i vam muntar un equip. No guanyàvem gaire trofeus, però fermes, continuàvem jugant". Fins i tot va arribar a disputar partides per correspondència, mitjançant l'esperanto, amb jugadors estrangers de països com Rússia, Dinamarca o Suècia.

El punt neuràlgic dels escacs a Moià i el que recorda amb més orgull Codina és el Trofeu Pere Godó, un cam-

"Amb els amics vam veure un home sol jugant-hi al cafè i vam quedar embadalits"

pionat de partides ràpides que ell mateix va promoure i organitzar cada any entre 1972 i 1981. "Va tenir molt èxit, amb la participació d'uns cent jugadors de Barcelona, el Vallès, el Bages i Osona. El nom del club es va fer conegut", diu. En paral·lel, l'equip d'aquell moment va anar participant en campionats fins a arribar a la segona divisió.

"I el grup que hi ha ara l'ha fet pujar a primera!", celebra Codina, "a la gent li costa de creure que el Moià sigui a primera divisió".

Tot i ser un jugador de molt alt nivell, ell no ha tingut mai l'objectiu d'enfilar més amunt la seva puntuació (ELO), ans al contrari: quan jugava amb un noi jove i el veia amb ganes de prosperar, per exemple, li donava el punt o feia taules. "No m'agrada guanyar", diu.

Codina ha estat, en definitiva, l'ànima dels escacs a la comarca. Sense ell no s'haurien format els equips de Moià, l'Estany i Castellterçol. 102 anys i la prova que la passió, l'amor i una bona dosi d'empenya són el secret per mantenir viva la flama de l'afició.

Tradicions perdudes

Joan Capdevila

El pas inexorable del temps esborra i anul·la moltes de les tradicions que hom havia viscut en qual-

sevol dels 10 pobles de la comarca del Moianès, molts anys enrere. Només cal fer una repassada ben feta del segle XX i constatar que, per exemple, durant els anys que van des del 1940 fins al 2000 a molts pobles es feien unes solemnes, vistoses i ben religioses processons de Setmana Santa de les quals avui no se'n canta ni gall ni gallina. Algú recorda per exemple que a Castellterçol es feia una cerimònia el Divendres Sant durant la qual els infants proveïts d'una massa "mataven els jueus"? Aquesta massa consistia en un pal o tronc que es ficava dins d'un tac de fusta d'alzina o de roure, amb el qual s'anava picant seguit seguit, a cops de massa, un pal gros o boscall i ja ben pollat i fet malbé, que el campaner Ignasi o Quico posava davant l'escala de pujar cap a l'església. El salpasser es feia abans de la Pasqua i era una cerimònia de caràcter religiós que evocava el pas de l'àngel exterminador que en l'època de les plagues d'Egipte havia mort els hereus de cada casa o primers nascuts. Passant a beneir totes les cases del poble i de pagès amb aigua i sal beneïda, lliuraven de la mort l'hereu de cada casa (!). Quan era la vigília del patró del poble, Sant Fruitós, que va morir martiritzat a Tarragona, ja que morí cremat, l'agutzil, que en els anys 50 del segle passat era Jaume Costa, conegut com *el Pepus*, anava a l'escola pública dels nens, que les nenes anaven al col·legi de les nenes al convent de les monges, avui gran residència d'avis, i no hi participaven pas, l'agutzil arplegava els nens més grandets i se'ls enduia per tal que anessin per tot el poble, al so d'un gros timbal, a recollir la llenya, mobles i trastos vells, que el veïnatge entregués, per tal de cremar l'endemà al foc que simbolitza el martiri del sant patró. En acabar els infants entraven a Cal Barres, on feien una sucumalla amb vi dolç batejat amb gasosa i acompanyaven la beguda menjant figues seques a dojo.

Marató de jocs de taula a Calders

Calders CalDaus, l'associació de jocs de taula de Calders, va portar a terme aquest dissabte una jornada de jocs de taula. Tant l'interior del Centre Cívic com la plaça Major es van omplir de propostes ben diferents: ràpids, d'atzar, per a famílies, d'estratègia... "Volíem que tothom hi trobés el seu espai. La intenció és que tingui continuïtat i esdevingui de referència", explica Eduard Altarriba. També hi havia parades, tallers i bar. Des de l'organització calculen que hi van passar uns 400 participants, també de comarques com Osona o el Bages.

ASSOCIACIÓ CALDAUS

Joan Cornellas i Rosa Ferrer a l'interior de Cal Sens, una botiga on el color i els productes ben posats criden sempre l'atenció

SEBASTIÀ RENO

enviar a Barcelona", ja que els moianesos de cap de setmana es recordaven de Cal Sens des de la capital catalana. "Ara quan van sabent que ho deixarem els sap greu", diu Cornellas, afirmant que ell mateix "si en parlo gaire m'emocio".

La data de canvi d'etapa no és clara, "i ho marcarà quan em cridin per operar el genoll". L'objectiu, però, és trobar un relleu abans d'acabar l'any "i que la botiga continuï viva". Cornellas és optimista i espera que alguna parella jove o persones amb ganes de treballar entomín el repte de Cal Sens. En aquest sentit, Cornellas entra en el

Busquen relleu que doni continuïtat al projecte de Cal Sens

debat de si el petit comerç té futur o no davant les grans superfícies: "Jo no plego pas perquè no m'hi guanyi la vida", exclama, tot matisant que es tracta "d'estar molt atent al mercat, als preus que ofereixes i a la qualitat. Has de marcar la diferència".

L'etapa de Cal Sens amb Joan Cornellas i Rosa Ferrer al capdavant afronta la recta final, però la intenció és que Mojà i el Moianès no perdin una botiga que marca la diferència: per la qualitat dels productes que s'hi poden trobar, però també per una manera d'entendre el comerç que s'acaba convertint en tota una filosofia de vida.

Una botiga que fa goig

Cal Sens, amb Joan Cornellas i Rosa Ferrer al capdavant, tancarà una etapa de més de 20 anys a l'avinguda de la Vila de Mojà i tota una vida dedicada al comerç de proximitat

Mojà

Guillem Freixa

A primer cop d'ull ja es veu que Cal Sens, a Mojà, no és una botiga qualsevol: l'ordre dels productes ben situats a les prestatgeries crida l'atenció només creuar la porta d'entrada. L'exquisida presentació té un truc: "Quan vinc a les 6 del matí dedico un parell d'hores a fer tot aquest muntatge", explica Joan Cornellas. "Podria posar les caixes de qualsevol manera, i que la gent s'ho agafés, però no seria el mateix", sentència conscient del valor afegit de cuidar la imatge. Al seu costat, Rosa Ferrer hi afegeix que el que es veu és la conseqüència "d'una vida dedicada a la botiga". En els propers mesos, aquest dia a dia canviarà. "M'han d'operar del genoll, seran 10 o 11 mesos de baixa i ja tinc 63 anys", lamenta Cornellas. Una situació que els portarà a fer el pas cap a la jubilació, i que posarà punt final a tota una vida dedicada al comerç de proximitat.

"Vaig començar amb 20 anys, i en fa 43 que m'hi dedico", recorda qui és la meitat de l'ànima de la botiga. L'altra meitat és la seva dona, Rosa Ferrer, amb qui van iniciar l'aventura de Cal Sens ara fa 20 anys a l'avinguda de la Vila de Mojà. Pel que fa al nom, es tracta d'una

herència, ja que el comerç històric de la família de Cornellas –un petit supermercat ja tancat i situat en un altre punt del municipi– va assumir-lo d'un altre comerciant, "que venia de la banda de Collsuspina i es deia Sens".

El supermercat "se'ns feia massa gros" i Cornellas i Ferrer van fer un petit parèntesi com a botiguers. "A mi em feia il·lusió portar un camió, i ho vaig fer", explica. El canvi, però, no va funcionar ja que "tantes hores assegut em destrossava l'esquena". El matrimoni va decidir llavors fer el que podia semblar un pas enrere –"fins i tot ens feia una mica de vergonya"– i tornar al sector del comerç. No van buscar repetir la fórmula d'un petit supermercat, "sinó fer-ho diferent", i amb la mirada de dues dècades "ens ha anat molt bé", apostant per la fruita, la verdura i els productes d'especialitat, principalment.

I és que a Cal Sens si la *façana* es fa mirar, el producte s'ha de valorar: "Tenim coses que no es troben tan fàcilment", apunta Cornellas, com poden ser fruites i verdures de proximitat "tot l'any", cafè de qualitat o aliments selectes com els de la pastisseria Miró de Castellterçol. També aposten "per vins de cooperatives" o per joves que s'obren camí a pagès: "Ara tinc uns ous eco-

lògics d'un noi de Cabrianes que ha posat gallines a la finca del seu avi", explica Cornellas. Tot plegat fa que el client "ho valori", sobretot en el paladar, perquè les maduixes, els tomàquets o les verdures de quilòmetre zero "no tenen el mateix gust".

Més enllà del vincle entre

client i venedor, el matrimoni Cornellas Ferrer assegura que qui hi ve a comprar "acaben sent amics". Ho exemplifiquen amb el que va passar durant la pandèmia: "Vam avançar diners a les persones grans que no podien sortir al caixer", o es van fer un fart de preparar comandes "per

XXIX CAMINADA POPULAR

SANT QUIRZE SAFAJA

► 23.10.2022
► 8.00h
► PARC DE L'AIGUA

INSCRIPCIÓ: 8€
INCLOU AVITUALLAMENTS I DETALL

Implementació del transport a demanda (TAD) al Moianès

Des de l'Àrea de Mobilitat del Consell Comarcal del Moianès treballem per millorar el transport públic de la comarca.

El servei és el que anomenem "Servei a demanda (TAD)". Els usuaris han de fer una reserva fins a les 18.00h del dia anterior a través de qualsevol dels canals que posa l'operadora a disposició de les persones usuàries.

El servei de transport a demanda té l'objectiu d'apropar les persones residents a Castellcir i Granera a Castellterçol i fer transbordament de manera coordinada amb els serveis de transport regular que van a Vic, Manresa i Barcelona i així facilitar-los els desplaçaments per motius d'estudi, sanitaris o per altres gestions.

El 14 de setembre de 2020 es va posar en funcionament el primer transport a demanda de la comarca, el **TAD Castellcir-Castellterçol-Granera**.

El 19 de setembre de 2022 el servei es va iniciar a **Santa Maria d'Oló**. Una de les peticions més esperades pels habitants de Santa Maria d'Oló era poder connectar el municipi amb Vic. Avui podem dir que ja és una realitat: el transport a demanda de **Santa Maria d'Oló** a Vic funciona de dilluns a divendres i dissabtes feiners, excepte a l'agost.

Canals per fer la reserva del TAD:

- Truqueu al 900 13 00 14 (de dilluns a diumenge de 8.00h a 18.00h)
- Descarregant l'app **Sagalés on demand**
<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sagales.ondemandapp&hl=es&gl=US>
- www.sagalesondemand.com

TRANSPORT A DEMANDA (TAD) - AMB RESERVA PRÈVIA					
DILLUNS A DIVENDRES FEINERS (EXCEPTE AGOST)					
	Codi parada				
Vic	2392	Estació d'Autobusos	9.00	12.00	16.00
Santa Maria d'Oló	3467	Església Parroquial	9.30	12.30	16.30
	Codi parada				
Santa Maria d'Oló	3467	Església Parroquial	9.30	12.30	16.30
Vic	2392	Estació d'Autobusos	10.00	13.00	17.00
DISSABTES FEINERS (EXCEPTE AGOST)					
	Codi parada				
Vic	2392	Estació d'Autobusos	9.00	14.30	-
Santa Maria d'Oló	3467	Església Parroquial	9.30	15.00	-
	Codi parada				
Santa Maria d'Oló	3467	Església Parroquial	9.30	15.00	-
Vic	2392	Estació d'Autobusos	10.00	15.30	-

El compliment d'aquest horari està condicionat a la fluïdesa del trànsit.

La majoria de la flota adaptada. Truqui prèviament al 93 889 25 77 per a confirmar disponibilitat.

TRANSPORT A DEMANDA (TAD) (AMB RESERVA PRÈVIA)						
251 CASTELLTERÇOL - CASTELLCIR - CASTELLTERÇOL - GRANERA						
DILLUNS A DIVENDRES FEINERS (EXCEPTE AGOST)						
		Codi parada				
CASTELLTERÇOL	Ctra. de Barcelona - CAP	2303	6.20	9.10	11.40	18.25
	Major - Llum	1770	6.23	9.13	11.43	18.28
CASTELLCIR	Av. Sta. Coloma - Església	2634	6.23	9.13	11.43	18.28
	Av. Sta. Coloma - Camí de les Sureres	2636	6.24	9.14	11.44	18.29
	Av. Sta. Coloma - Av. Moianès	2645	6.25	9.15	11.45	18.30
CASTELLTERÇOL	Ctra. de Castellcir - CAP	2609	6.30	9.20	11.50	18.35
GRANERA	Granera	5908	6.50	9.40	12.10	18.55
CASTELLTERÇOL	Ctra. de Barcelona - CAP	2308	7.10	10.00	12.30	19.15

La majoria de la flota adaptada. Truqui prèviament al telèfon 93 865 04 00 per confirmar disponibilitat.

EL MOIANÈS
VETAAAAN
DECUST...

CONSELL COMARCAL
DEL MOIANÈS

consorci del
Moianès

Viu-lo!

@moianesturisme

www.moianesturisme.cat

A dalt, l'interior de la cova. A sota, reproduccions d'animals que s'hi han trobat i les parets resultat de la fossilització de l'escull de corall

Milions d'anys en un sol lloc

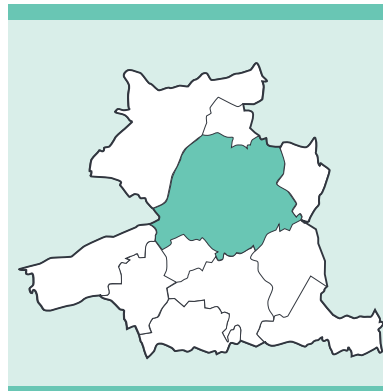
Les coves del Toll acumulen restes de presència humana i animal des de la prehistòria

Moia

Queralt Campàs

El parc prehistòric de les Coves del Toll, situat al costat de la carretera entre Moia i Collsuspina, és un emblema pel que fa a patrimoni natural i cultural. El conjunt el formen la Cova del Toll, la Cova de les Toixoneres, la Surgència i la Cova Morta, a part d'un ric entorn de cinc hectàrees de bosc. En el que es considera un dels conjunts càrstics més bells de la Península s'hi han trobat, a més a més, restes de presència humana des del Paleolític Mitjà fins a l'Edat del Bronze, amb un nombre considerable d'enterraments i altres materials del Neolític.

Una de les particularitats més interessants és que les coves en si són un enorme fòssil d'escull coralí, vestigi d'un mar interior que

Coves del Toll

SITUACIÓ
Moia

QUÈ S'HI FA?

Els caps de setmana està obert al públic general i entre setmana, a escoles i amb visites concertades.

es va assecar fa 38 milions anys. En la textura i la sinuositat de la paret s'hi poden observar perfectament les formes del corall, perquè, de fet, quan el visitant entra a l'interior ho està fent a dins del propi fòssil. L'acció del riu subterrani que travessa l'espai ha anat erosionant les parets i ha format les cavitats, entre les quals les galeries per on es transita a dia d'avui.

Tant l'interior de la cova com la roca calcària de l'exterior formen part d'un jaciment paleontològic i arqueològic que al llarg dels anys ha estat escenari de campanyes i campanyes d'excavacions. La cova del Toll (de més d'un quilòmetre del qual 200 metres són visitables) s'ha excavat tota, però des de fa anys el jaciment està situat a l'inici de la boca sud, el que es correspon amb

l'entrada durant la prehistòria. És per això que tots els descobriments més recents se circumscriuen a aquesta zona, com ara restes de més de 200 exemplars d'ós de les cavernes i altres animals. A Toixoneres, la cova més petita, situada a pocs metres de la del Toll, el 2016 s'hi va localitzar un infant Neandertal d'uns 4 anys que va habitar l'indret en fa més de 50.000. Se'l va batejar com

“el nen de Moia”, i va ser la primera vegada que es trobaven restes d'un homínid al jaciment de Toixoneres. Les excavacions arqueològiques i paleontològiques fetes a tot el conjunt han convertit aquest indret del Moianès en referent mundial en l'estudi dels primers pobladors del nostre territori, així com de la fauna amb què coexistien.

La importància de les coves del Toll recau també en els vestigis d'animals que atresoren. Es tracta d'un dels punts més rics d'Europa, sobretot pel que fa a l'Edat de Gel. S'hi han trobat restes fòssils de fins a 35 espècies diferents de mamífers, com l'ós, el lleó i la hiena, a l'interior de les cavernes, o el rinoceront i el cavall a l'exterior. Tot això explica que es considerin també les coves un “palau de la fauna del Quaternari”.

TANCAR EL DOL.

La família Sans Lloveras ha pogut tancar el dol després de 83 anys buscant en Josep, desaparegut a la Guerra Civil.

Si tens algun familiar desaparegut durant la Guerra Civil i el franquisme inscriu-lo al **Cens de persones desaparegudes** i apunta't al **Programa d'identificació genètica**.

justicia.gencat.cat/tancareldol

TU TAMBÉ POTS TANCAR EL DOL.

Fem-ho/
BÉ
TOT
POSSIBLE

 Generalitat
de Catalunya

AGENDA

Dimarts 18 d'octubre

L'Estany. Xerrada: "Testament vital i poders notariais!", a càrrec del notari de Manresa Claudi Marín. Sala Polivalent. 17.30.

Dimecres 19 d'octubre

Moià. Club de lectura en anglès: *Book Club*. Tertúlia sobre els tres primers capítols del llibre *The joy lush*, a càrrec de la traductora Laura Patricio. Biblioteca. 19.30.

Dijous 20 d'octubre

Moià. Xerrada: "Relacions saludables a la xarxa". Adreçat a joves a partir de 12 anys. Espai Jove La Pólvora. 16.00.

Inici del curs d'escriptura: "Escrivim un crim", a càrrec de Gemma Minguillón. Places limitades. Biblioteca. 19.00.

Dissabte 22 d'octubre

Moià. Sortida a la Serra de Finestres (Garrotxa). Excursió de muntanya organitzada pel GEMI. Punt de trobada amb cotxes a l'avinguda Arbre Fruiter. 7.00.

Temporada de concerts de Joventuts Musicals. Actuació de Miguel Bonal, viola de gamba, amb obres

de Telemann, Marais, Abel i Bach. Auditori de Sant Josep. 18.00.

Diumenge 23 d'octubre

Moià. Concert de la soprano Clara Renom i Alba Vila, al piano, amb música de Poulenc, Toldrà i Strauss, entre d'altres. Auditori de Sant Josep. 19.00.

Dilluns 24 d'octubre

Castellcir. Xerrada: "Pautes i consells per millorar el son". Can Salvador. 16.30.

Moià. Tertúlia sobre la novel·la *L'estranya desaparició d'Esme Lennox*, de Maggie O'Farrell, a càrrec de Marià Baqués. Biblioteca. 19.30.

Dimarts 25 d'octubre

Castellterçol. Xerrada: "Receptes per quan et bulli l'olla", activitat oberta del grup de dones. Escoles Velles. 17.30.

Moià. Taller artístic de Halloween: "Ferides de pel·lícula", a càrrec d'El Taller. Experiments amb carn i sang falsa. Per a infants a partir de 6 anys. Biblioteca. 17.30.

Dimecres 26 d'octubre

Santa Maria d'Oló. Intercanvi amb la Llar del

MOIÀ CONCERT DE TEMPUS TRIO
Auditori Sant Josep.
Dissabte 30, 18.00

Jubilat als Hostalets de Balenyà. Inscripcions al Casal d'Oló, places limitades.

Dijous 27 d'octubre

Collsuspina. Xerrada: "Un espai per a tu: consells per al benestar emocional". Casal de la Gent Gran. 15.00.

Moià. Xerrada: "Creixent amb sentit: qui soc?". Adreçat a joves a partir de 12 anys. Espai Jove La Pólvora. 16.00.

Divendres 28 d'octubre

Castellcir. Curs de formació en desfibril·ladors externs automàtics (DEA). Sala Sant Jordi de l'Ajuntament. 9.00 a 15.00.

Moià. Club de lectura subversiu: "Desig i coneixement i contraconquista". *Primer sueño*, de sor Juana Inés de la

Cruz, poesia. A Cobert. 19.30.

Presentació del programa de ràdio *Ones creatives*, dedicat a la creativitat i les arts visuals. Biblioteca. 19.30.

Artistes residents de Joventuts Musicals: assaig obert, col·loqui i pisolabis amb Tempus Trio. Auditori Sant Josep. 20.00.

Dissabte 29 d'octubre

Castellterçol. Teatre: *La dona del tercer segona*, de Víctor Borràs Gasc, amb Àurea Márquez, dirigida per Ivan Benet. Centre Espai Escènic. 21.00.

Diumenge 30 d'octubre

Moià. Artistes residents de Joventuts Musicals: concert de Tempus Trio, amb Maria Tió (violí), Ferran

Bardolet (cello) i Ricard Roviroso (piano), amb obres de Debussy, Pardo i Mendelssohn. Auditori Sant Josep, 18.00.

Dilluns 31 d'octubre

Santa Maria d'Oló. CastanyaAFA Popular, a la plaça Catalunya. Taller de danses des de Cal Biskerra (música km 0), 19.00. Sopar de carmanyola, 20.30. Pràctica de danses apreses com a cloenda. Durant tot l'acte hi haurà venda de castanyes, moniatos, moscatell i servei de bar.

Divendres 4 de novembre

Castellterçol. Curs de cuina sense pares, adreçat a joves de 12 a 15 anys. Escoles Velles. 18.00.

Dissabte 5 de novembre

Castellterçol. Concert de Lídia Pujol, amb la col·laboració de l'escriptora i periodista Gemma Ruiz. Centre Espai Escènic. 21.00.

Dimarts 8 de novembre

Castellterçol. Consultori obert de consum, amb la tècnica de l'Oficina de Consum del Consell Comarcal. Escoles Velles. 17.30.

Dijous 17 de novembre

Santa Maria d'Oló. Consultori obert de consum, amb la tècnica de l'Oficina de Consum del Consell Comarcal. Casal de la Gent Gran. 18.00.

MUSEUS I EXPOSICIONS

Castellcir

Ecomuseu del Moianès. Visites a Esplugues (Castellcir), les poues de la Ginebreda i el rentador de la llana de Castellterçol. Cal reservar.

Castellterçol

Casa Museu Prat de la Riba. Espais familiars i de treball de Prat de la Riba. De dijous a dissabte de 10.00 a 13.30 i de 15.00 a 17.30. Diumenges i festius de 10.00 a 15.00.

L'Estany

Monestir de Santa Maria. Església, claustre, sobre-claustre i mostra d'objectes religiosos. De dimarts a dissabte i festius de 10.00 a 14.00.

Sala polivalent de la Casa de Cultura. "Ruralunya", fotografies de Jordi Foto. Fins a

l'1 de novembre.

Moià

Casa Museu Rafael Casanova. Exposició sobre la Guerra de Successió. Dijous i divendres de 10.30 a 14.00.

Dissabtes de 10.30 a 14.00 i de 15.30 a 18.00. Diumenges i festius de 10.30 a 15.30.

Museu de Moià - Coves del Toll. Exposició permanent de les col·leccions de paleontologia i arqueologia local.

"Museus i Liceu: una història compartida", projecte de la xarxa de museus catalana. Fins al 30 de desembre.

"100 anys d'història del Club Esportiu Moià". Fins al 6 de gener.

Santa Maria d'Oló

Espai Hemalosa. "Caminant entre aiguamolls, valls i muntanyes", fotografies d'Àngel Solà i Coll. Diumenges de 17.00 a 19.00.

A COLLUSPINA PROMOCIONEM LES ACTIVITATS ESPORTIVES I CULTURALS

ACTIVITATS 2022-2023

DILLUNS	DIMARTS	DIJOUS	DISSABTE
PUNTES DE COIXÍ De 17.00 a 20.00 Casal Gent Gran	TALLER DE MEMÒRIA De 15.30 a 17.00 Casal Gent Gran	GIMNÀSTICA SUAU PER A GENT GRAN De 09.00 a 10.00 Local social	CLASSES D'AERIS Trapezi i càrcol De 10 a 11.30 petits d'11.30 a 12.30 grans Local social Més informació: 690 83 72 87
IOGA AMB LA LOLA De 19.15 a 21.00 Lloc: Local social	COSTURA De 17.00 a 20.00 Casal Gent Gran	JOCS DE TAULA De 15.00 a 17.30h Casal de la Gent Gran	DIUMENGE
DIMECRES		TAITXÍ De 20.00 a 21.30h Local social	TALLER DE TEATRE Quinzenals, de 13 a 18 anys Local social De 17.30 a 19.30 Més informació: 690 83 72 87
GIMNÀSTICA AMB CADIRA De 15.30 a 16.30 Casal Gent Gran		INSCRIPCIONS WhatsApp d'informació del poble: 670 00 59 35 Oficina de l'Ajuntament: 93 830 03 76 Correu Ajuntament: collsuspina@collsuspina.cat	

“Hi has de ser sempre, però fer de pagès per mi va ser posar el fre de mà”

L'ofici de pagesa li ve de família?

El meu pare havia sigut pagès tota la vida, l'avi també, i podríem tirar més enrere. Jo vaig estudiar Biologia i després em vaig dedicar a diverses feines: educadora ambiental, un any a la depuradora de Moià i el 1999 vaig començar a treballar en una empresa de Torelló, al departament de Medi Ambient. Hi vaig passar una dècada. La pagesia em va arribar el 2009, quan el meu pare va decidir que havia arribat el moment de jubilar-se. Ens va demanar a les quatre filles si alguna volia continuar, i ho vaig entomar.

Hi va haver, per tant, una conjuntura familiar particular, però a vostè també li venia de gust, no?

Tenia una feina fixa i podia anar tirant, però en aquell moment els meus fills eren petits i, treballant a Torelló, em passava el dia a fora. Anava de cul. Això es va ajuntar amb les ganes de mantenir l'activitat familiar.

Que no es perdés el llegat, vaja.

Sí. I a més li vaig dir al meu pare que, si el rellevava, seria amb agricultura ecològica. Per això la primera cosa que vam fer va ser la reconversió de la convencional. Havent estudiat biologia, gairebé em tocava! [riu]

Com ho va compaginar amb la vida familiar?

Va ser més fàcil! El que té fer de pagès és que hi has de ser sempre, però alhora t'ho pots combinar. Per a mi va ser com posar el fre de mà.

Un canvi en positiu.

La feina no s'atura, n'hi ha contínuament, i amb èpoques que vas molt atabalat, però t'ho pots gestionar més a la teva mesura.

Del 2009 a ara, quins canvis han fet a l'explotació ramadera?

En ramaderia, pocs. El meu pare ja tendia a administrar el mínim possible de medicaments i tampoc hem variat que el ramat s'alimenti del que produïm aquí. En agricultura sí que es noten més. Fora pesticides, fora adobs químics... Hem provat diversos sistemes. La nostra sembla una feina

SEBASTIA RENOM

GEMMA ALIBÉS MARQUÈS, biòloga i pagesa

Alibés, de 51 anys, viu al mas El Gai i forma part d'una nissaga de pagesos de Moià. Treballa en agricultura i ramaderia ecològica. En total té a càrrec seu 110 caps de bestiar a Cantonigròs i 24 al Masot (Moià).

fixa, on cada any només sembres i reculls, però t'has d'anar adaptant al que funciona i al que no.

Parli'ns sobre el seu dia a dia.

A primera hora porto la filla a l'institut de Moià, perquè encara no té el carnet, i vinc aquí a donar menjar a les vedelles petites. Les grans ja pasturen, però com que ara escasseja l'herba a causa de la sequera, si convé també els poso una bala. Repasso que els dos ramats del Masot estiguin bé i després, depèn. Si s'han d'estripar els camps agafo el tractor, mentre que si s'ha d'anar a comprar alguna peça o eina vaig cap a Vic o Manresa.

Constata una baixa presència de dones al sector?

Sí. Però també penso que cada vegada n'hi ha més. Com que tot el sector està de baixa, la proporció augmenta.

És un mal moment per a la pagesia.

Les estem passant magres, i més amb el canvi climàtic. Aquí a Moià tothom està molt espantat. Ara estem donant el menjar que teòricament guardaríem per a l'hivern. Molta gent de muntanya ha decidit reduir els ramats, perquè no n'hi ha i no sabem com acabarà. Dins la cadena de producció, el pagès no es guanya bé la vida, només el just per anar tirant. Sempre que em pregunten què diria a algú que es plantejés fer-se'n, contesto que la parella es dediqui a una altra cosa. És important tenir una alternativa, perquè la nostra feina és molt variable. Un any pot ser bo i el següent, horrorós.

Què els ajudaria?

No es valora prou el producte. Tot-hom s'omple la boca de carn ecològica i de quilòmetre zero, però després van al supermercat i la compren a meitat de preu. Caldria que tinguéssim clar que una mandarina que val 1 euro no pot ser el mateix que una de 3.

Què li agrada més de l'ofici?

L'aire lliure i no tenir horaris.

Queralt Campàs

TEMPS ERA TEMPS

Moià

El 16 d'agost de 1933, el president de la Generalitat, Francesc Macià, va ser a Moià per presidir la Festa de l'Arbre Fruiter. Junta-ment amb les autoritats locals i altres convidats, va visitar el monument a Rafael Casanova que ell mateix havia inaugurat un any abans. A la imatge, actua com a amfitrió el doctor Jacint Vilardell, gendre del tenor Francesc Viñas, mort un mes abans i que va ser qui va pagar el monument i el jardinet on es troba situat.

JUST RENOM (ARXIU HISTÒRIC DE MOIÀ)